

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 3, Article Number:D0023

FINE ARTS

Received: June 2010

Accepted: July 2010

Series : D

ISSN : 1308-7290

© 2010 www.newwsa.com

M. Kayhan Kurtuldu

Karadeniz Technical University

kayhankurtuldu@gmail.com

Trabzon-Turkey

**ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNDE KÜÇÜK ŞARKILARIN KULLANIMI - ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN
BİR ÖĞRENCİYLE ÖRNEK ÇALIŞMA**

ÖZET

Bu çalışmada okuma-yazmayı yeni öğrenen çocukların yaşadığı sorunlar irdelenmekte ve harf öğretiminde küçük şarkıların kullanılmasının etkisi araştırılmaktadır. Çalışma içerisinde okuma-yazma aktivitelerini sürdüren 6 yaşındaki bir çocuk ele alınmıştır. Yapılan denemede öğrenme güçlüğü tespit edilen bu çocukla, başlangıç düzeyindeki sesli harfler olan "A" ve "E" harflerinin öğrenilmesinde küçük şarkıların kullanılması sağlanmıştır. Deneysel süreçte çocuk öncelikle klasik yöntemlerle eğitime çalışılmış, istenilen sonucun elde edilememesini takiben şarkı yoluyla öğretim uygulanmıştır. Yapılan gözlemlerde, çocuğun klasik yöntemlere göre daha kısa sürede reaksiyon verdiği görülmüştür. Bu iki harfi tanıma ve yazmada güçlük çeken çocuğun, bu yolla ilgili harfleri daha etkin öğrenmeye başladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme Güçlüğü, Küçük Şarkılar,
Müzik Öğretimi, A ve E Harfleri,
Okuma Yazma Öğretimi

**USING LITTLE SONGS IN LEARNING DISABILITIES - A CASE STUDY
WITH A LEARNING DISABILITY STUDENT**

ABSTRACT

This study deals with the challenges of children who have only recently learnt how to read and write and examines the effect of utilization of little songs in instruction of letters. The study dealt with a six year old child who was carrying on his reading and writing activities. It was ensured to utilize little songs in teaching this little child, who was detected as with learning difficulty in the outcome of the test conducted, in learning the preliminary level vowels "A" and "E". As observed later, it was seen that the child gave reactions faster than he did to the traditional methods. It was determined that the child with difficulty in recognizing and writing these said two letters has started to learn much more effectively through this method.

Keywords: Learning Disability, Little Songs, Music Teaching,
A and E Letters, Reading and Writing Training.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Öğrenme içerisinde davranışların biçimini etkileyen çok çeşitli kalıcı değişimlerin gerçekleştirildiği bir merkezi sinir sistemi süreci olarak tanımlanabilir. Bu değişimler bireyin çevresinde gerçekleşen olaylar gibi yaşadığı ortama yönelik adaptasyonunu geliştirmektedir (Garcia vd. 2007). Öğrenmeyle ilgili bir başka tanım ise kişinin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesidir. Kişilerin bilmediğini bilir hale gelmesi olarak da tanımlanan öğrenme, kişiye eğitim yoluyla çeşitli davranışlar kazandırma sürecidir.

Öğrenme güçlüğü terimi genellikle okuma, heceleme, kelime haznesi ve matematik problemleriyle birlikte anılmaktadır (Grizenko vd. 2006). Bunun yanında öğrenme güçlükleri terimi, genel olarak zihinsel yetenekleri normal sınırlar içinde ya da üstünde olmakla birlikte, öğrenme sorunları yaşayan çocuklar için kullanılmaktadır (Topbas, 1998).

Öğrenme güçlükleri; dinleme, konuşma, okuma, yazma, usa vurma ya da matematik yeteneklerinin kazanımında ve kullanımında önemli ölçüde güçlüklerle kendini gösteren heterojen bir grup bozukluğu içeren genel bir terimdir. Bu bozukluklar bireyin içsel özelliği olup, merkezi sinir sistemindeki aksaklıklardan kaynaklandığı varsayılmakta ve yaşam boyu sürebilmektedir. Öğrenme güçlüğü, diğer özür gruplarıyla (örneğin, duyuşal özür, zihinsel özür, sosyal ve duygusal özür) ya da çevresel etkilerle (örneğin, kültürel farklılıklar, yetersiz ya da uygun olmayan öğretim) bir arada olabilmekle birlikte, bu koşulların ya da etkilerin doğrudan sonucu değildir (Topbas, 1998).

Öğrenme Güçlüğü olan ergen ve yetişkinlerle yapılan çalışmalarda da iş ve eğitim yaşamına ilişkin yaşanan güçlüklerden söz edilmektedir (Hellendorn ve Ruijssenaars, 2000; Williams, 1998). Benzer bir yaklaşımla Simonoff (2005), öğrenme güçlüğüünün yaşam boyu süren ve kişinin bireysel hayatı ve iş durumunu olumsuz etkileyen bir yapıya sahip olduğunu söylemektedir.

Öğrenme güçlüğü olan bireyler genellikle değersiz olarak algılanmakta ve toplumda kötü muamele görmektedir. Bu durumda olanların fiziksel ve fonksiyonel eksiklikleri toplumda anormal kişi olarak görülmelerinin kısmen bir nedeni olduğu söylenilebilir. Bu durum onların içinde buldukları topluluklardan, hatta ailesi ve bazı tedavi merkezlerinden tamamıyla dışlanmasını beraberinde getirebilir (Savarimuthu ve Bunnell, 2002).

Eğitime geçiş döneminde öğrenme güçlüğü olan öğrenciler, diğer öğrencilere göre kimi zaman daha fazla toplumsal tepki görmektedir. Öğretmenler öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin zayıf sosyal beceriler gösterdiği ve öğrenme güçlüğü olmayan sınıf arkadaşlarına göre daha çok içsel ve dışsal davranış problemlerine sahip olduğunu bildirmişlerdir (Tur-Kaspa, 2002).

Öğrenme güçlüğü olan pek çok öğrenci okulda anlatılan bazı konularda önemli bilgileri hatırlama sorunu göstermektedir. Yıllardır kullanılmakta olan bellek destekleyiciler (mnemonics) bu tip sorunları azaltmaya yardımcı olmaktadır. Bellek destekleyicilerin altında yatan prensipler iyi bilinmeyen bilgileri somutlaştırmakta, anlamlandırmakta, öğrenilmesini sağlamakta ve kalıcılığını arttırmaktadır. Bellek destekleyiciler öğrenme güçlüğü çeken pek çok kişinin okulda öğrendikleri bilgileri algılamak ve hatırlamakla ilgili sorunlarla karşılaşması sebebiyle performansı arttırmada en ideal ve uygun yöntemdir (Mastropieri, Scruggs, 2007).

Bellek destekleyicilerin kullanılması, öğrenme güçlüğü sorunu olan kişilerde diğer kişilere göre daha ciddi bir ihtiyaçtır. Öğrenme güçlüğü olan bireylerin konuya ve öğretilmesi hedeflenen unsurlara ilgi duyması, onun öğrenme başarısının yarısı anlamına gelir. Bu anlayışla çalışma içerisinde yürütülen metot da, öğrencinin bellek

destekleyici bazı uyarılarla öğrenmeye sevk edilmesinden ibarettir. Bu yolla çocuğun yaşadığı bazı okuma, konuşma ve harf tanıma gibi sorunları aşmasına yardımcı olunmuştur.

Öğrenme Güçlüğü olan çocukta sözcüklerin tanınması, anlaşılması ve bellekte depolanması ya da gramer açısından incelenmesi için fonetik birimlerine ayrılması aşamasında, ortaya çıkan yapısal bir eksiklik nedeniyle yazının okunup anlaşılması güçleşmektedir. (Snowling, 1998). Görsel ve işitsel algı ve ayırma güçlüğü olan çocuklarda gözlenen harflerin ters ya da dönmüş olarak algılanması, yanlış kodlama, bütünleme hataları ve sözcüklerin fonetik ayrımını yapmama okuma yazmanın kazanılmasını, dolayısıyla çocuğun yaş ve zeka düzeyinden beklenen akademik becerisini de önemli ölçüde olumsuz etkilemektedir (Erden vd., 2002). Öğrenme güçlüğü çeken çocuklarda yaşanan bu gibi sözel sorunlar dolayısıyla kendini ifade etmekte güçlük çekme durumu ortaya çıkabilir. Kendini ifade edemeyen çocuk sinirlenmeye veya aksi davranışlar sergilemeye eğilim gösterebilir. Normal yoldan kendini ifade edemeyen çocuk, fark edilmek için buna benzer yollara başvurmaktadır.

• **Öğrenme Güçlüğü Gösteren Çocukların Temel Özellikleri:**

- o Çalışma Becerilerini Kullanma Yetersizliği Öğrenme, güçlüğü gösteren çocukların çoğunda ortak olarak görülen özelliklerden biri çalışma becerilerini kullanma yeteneğindeki yetersizliktir.
- o Çalışma Becerileri,
 - a) Problemi etkili bir şekilde yapabilmek için gerekli olan kaynakların, stratejilerin ve becerilerin farkına varılması.
 - b) İşin ya da problemin başarıyla tamamlanmasına yol açacak şekilde yapılacak işlerin plânlanması, çalışmaların etkinliğinin sürekli değerlendirilmesi gibi unsurları kapsayan kendi kendini düzenleme mekanizmasını kullanma yeteneğidir.
- o Algısal Bozukluklar Öğrenme, güçlüğü gösteren çocukların önemli bir özelliği de algısal bozukluklarının olmasıdır. Görsel algılama ya da görsel duylardan gelen uyarıların yorumlanması ve örgütlenmesinde güçlük çekerler. Görsel algılama güçlüğü olan çocuklar, harfleri ve geometrik şekilleri kopya etmede zorlanırlar.
- o Genel Eşgüdüm Problemleri, Algısal, Devinimsel Problemler Yaşlarına, göre devinimsel becerilerin kullanılmasını gerektiren bedensel etkinliklerde yetersizliklerin ve eşgüdüm problemlerinin olmasıdır. Top atma, yakalama, zıplama, koşmada yetersizlik ya da yavaş gelişim söz konusudur. Öğrenme güçlüğüyle bağlantılı olabilir, fakat nedeni değildir.
- o Dikkat Bozukluğu ve Aşırı Hareketlilik Dikkatle, ilgili güçlükler hem işitsel hem de görsel alanda rastlanılmaktadır. Dikkatleri normal çocuklara göre daha kolay dağılmaktadır. Sınıfta dikkatsiz ve aşırı hareketlidirler. Sınıfta uzun süre yerinde oturamazlar. Birinci ya da ikinci sınıfa giden bir öğrenci üç dört yaşlarındaki çocuklar kadar hareketli ise öğrenmesi olumsuz yönde etkilenecektir.
- o Düşünme ve Bellek Problemleri İşitsel, ve görsel uyarıların bellekte tutulmaması bakımından yetersizlik gösterirler. Herhangi bir yetersizliği olmamasına rağmen, bir dizi kelimeyi ezberlerken zorlanır. Birbirine benzeyen kelimeleri ayırmada güçlük çekerler.

- o Sosyal Uyum Öğrenme, güçlüğü gösteren çocuklar, duygusal bozukluk gösteren çocukların davranış özelliklerini gösterirler. Çoğu zaman mutsuzdurlar, kendini değerlendirmeleri olumsuzdur, kendi kendilerini kontrol edemediklerine inanırlar ve başlarına gelen olayların diğer kişi ve olaylardan kaynaklandığını düşünürler. Çabalarının işe yaramadığını, ne kadar çabalarsa çabalasın öğrenemediğini düşünürler (Karlıdağ, Ertürk, 2003).

Öğrenme güçlüğü çeken tüm insanlar, kaygı ve öfkesini kontrol edebilmek için savunmaya ihtiyaç duyarlar. Bu kişiler öfke ve kaygısını kontrol altında tutabilmek için beceri gelişimine ve desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu durumda olan kişiler için müzik, istedikleri noktaya ulaşmada yardımcı olmaktadır. Müziksel aktiviteler, kişileri olumsuz etki altına almayan ve tehdit edici unsurlar içermeyen tedavi biçimi olarak karşımıza çıkmakta ve hastanın fiziksel psikolojik ve duygusal olarak iyi hissetmesini sağlayarak kaygıyı azaltmaktadır (Barber 1999, Covington 2001).

Müzikal aktiviteleri üç farklı biçimde uygulanabilir bunların; kaset veya kayıtlar yoluyla yapılan aktiviteler, canlı müzik aktiviteleri ve titreşimsel duyum aktiviteleri olarak isimlendirilmesi mümkündür. Kullanılan yöntem ne olursa olsun müzik doğru davranışın pekiştirilmesine yardımcı olur. Arka plan müziklerinden faydalanmak da müziksel uygulamaların bir türüdür ve hastaların kendilerini rahat ve iyi hissetmelerini sağlayacak ortamın oluşturulmasında oldukça kullanışlıdır (Savarimuthu & Bunnell, 2002).

Müziğin kullanılma biçimlerindeki çeşitlilik, onun kendine has özelliklerinin bir ürünüdür. Kaydedilebilen, saklanabilen, yazılabilen ve canlı olarak çalınabilen bir kavram olan müzik, bu özellikleriyle çok çeşitli biçimlerde kullanılabilir. Bu çalışmada da müziğin ve küçük şarkılarla harf öğretiminde canlı müzik biçiminde kullanılması sağlanmıştır. Çalışmada örnek müzikler, ders öğretmeni ve öğrencinin aktif etkileşimiyle birlikte uygulanmıştır.

Yapılan çalışmada müzikle öğretim yoluyla harflerin öğrenilmesinin yanında, katılımcı öğrencinin ders dışı bazı olumsuz tavırları da hedeflenmiştir. Yukarıda da bahsedildiği gibi müziğin kullanılması kişilerin kaygı ve sinirlilik hallerini de etkilemekte, kişiler kendilerinde gördükleri değişim sayesinde toplumsal anlamda da uyum göstermektedir. Bu çalışmada öğrencinin öğrenme düzeyindeki artışa ve bu artışa bağlı memnuniyeti de gözlenmiştir. Çocuk dil ve iletişim açısından yaşadığı bazı olumsuzlukları ortadan kaldırarak sosyalleşmeye başlamıştır.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANT)

Öğrenme güçlüğü pek çok konuda olduğu gibi okuma yazma eğitimi sürecinde de önemli bazı güçlükleri beraberinde getirmektedir. Öğrenmekte, dikkatini toplamakta ve algılamakta zorlanan öğrencilerin anlatılanı öğrenmesi için halen çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Yapılan araştırma öğrenme güçlüğü olan çocukların okuma yazma eğitimi kapsamında öğrendiği sesli harflere yönelik müzikle öğretime dayalı bir uygulama yapılmıştır. Öğrenme güçlüğü olan örnek bir öğrenci ile yapılan bu kısa uygulama çalışmasının, müzikle öğretim ve müziksel unsurların öğrenme üzerindeki etkisini belirlemeye çalışması ve bu yolla alana katkı sağlaması sebebiyle önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışma, uygulama dâhilinde öğrencinin harfleri ses olarak tanınması ve hem görsel, hem de yazı ile algılamasına destek verilmeye çalışılması açısından da önem arz etmektedir.

3. AMAÇ (AIM)

Yapılan çalışmada müzikle öğretimin, öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin okuma yazma eğitiminde yer alan "A" ve "E" harflerinin ses, görsel ve yazı ile tanıyarak başarısındaki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada öğrenme güçlüğü olan bir örnek öğrenci ile müzikle öğretim yapılması ve kullanılan örnek şarkının ilgili harflerin öğrenilmesi ve yazı ile uygulanması sürecindeki yapıcı etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bunların yanında öğrencinin müzikle öğretim çalışmaları neticesinde ders içi ve dışındaki diğer bazı faaliyet ve davranışlarının da gözlenerek not edilmesi amaçlanmıştır.

4. YÖNTEM (METHOD)

Yapılan çalışmada öncelikli olarak genel anlamda öğrenme güçlüğüne ve özelde makalede ele alınan müzik yoluyla öğretim konularına yönelik bir literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında müzik yardımıyla öğrenme güçlüğü sorunu olan öğrencilerle yapılacak çalışmanın kapsamı ve içeriği belirlenmiştir. Literatür taraması yöntemini takiben çalışmada öğretilecek konu, ders içeriği, dersin işlenişi ve süreci belirlenmiştir. Ders kapsamında denemeye alınacak öğrenci ve duruma uygunluğu uzman görüşleri ve öğrenim gördüğü merkezin psikologlarının değerlendirmeleri ile belirlenmiş, öğrenme güçlüğü tanısı olan bir çocuk seçilmiştir. Öğrenme güçlüğü tanısı, öğrencinin öğrenim gördüğü merkeze yapılan başvuru neticesinde psikologlar tarafından uygulanan standart ölçekler ve testler yardımıyla belirlenmiştir. Çalışma süreci ders öğretmeni, bir konu uzmanı ve bir psikolog tarafından gözlemlenmiştir. Deneysel süreçte ilk olarak öğrenciye öğretilmesi planlanan "A" ve "E" harfleri tanıtılmış ve müzikle öğretim öncesinde klasik öğrenme yöntemleri uygulanmıştır. Yapılan ilk öğrenme çalışmalarından sonra müzikle öğretim yöntemi uygulamaya koyulmuştur. Öğrenme güçlüğü çeken çocukla ilgili veriler tüm süreç boyunca her iki dönemde de ders öğretmeni, konu uzmanı ve psikolog tarafından yapılan gözlemler neticesinde elde edilmiştir. Yapılan çalışmada şu problem ve alt problemlere yanıt aranmıştır.

5. PROBLEM (PROBLEM)

- Öğrenme güçlüğü sorunu olan öğrencilerin okuma yazma eğitimi sürecinde müzikle öğretim yöntemlerinin etkisi ne düzeydedir.

5.1. Alt Problemler (Sub Problems)

- Öğrenme güçlüğü sorunu olan öğrencilerin okuma yazma eğitiminde başlangıç sesli harfler olan "A" ve "E" harflerinin öğretiminde müziksel uygulamaların etkisi ne düzeydedir.
- Müzikle öğretimin "A" ve "E" harflerinin ses, duyum olarak tanınmasındaki etkisi ne düzeydedir.
- Müzikle öğretimin "A" ve "E" harflerinin göz ile görsel olarak tanınmasındaki etkisi ne düzeydedir.
- Müzikle öğretimin "A" ve "E" harflerinin yazarak tanınmasındaki etkisi ne düzeydedir.

Şekil 1. Öğrenme sürecinde kullanılan küçük şarkı
(Figure 1. Little song used in learning process)

Moderato

BAK GEL Dİ KIŞ BA BA BİR KA RIŞ KAR YER DE
SIR TIN DA KA LIN A BA SI DAĞ LAR KIR LAR HEP BEM BE YAZ
E LİN DE KA LIN SO PA SI BAK GEL Dİ KIŞ BA BA
YAV RU KUŞ LAR YEM BU LA MAZ BİR KA RIŞ KAR YER DE

5.2. Katılımcı Öğrenci (Participant Student)

Deneyisel süreçte çalışmaya dâhil edilen çocuk, 6 yaşında öğrenme güçlüğü çeken, el ve göz koordinasyonunda sorun olan bir çocuktur. Farklılıkları fark edebilme ve düşünerek kavrama, muhakeme gücü zayıf olan çocuğun konuşmasında da sorun bulunmaktadır. Çocuğun ailesi yaşanan bu sorunlar sebebiyle tedavi ve eğitim gördüğü şimdiki merkeze başvuruda bulunmuştur. Başvuru gereğince yapılan rutin testler neticesinde öğrenme güçlüğü tespit edilen çocukta diğer bazı problemler de dikkat çekmektedir. Normal yoldan öğrenebilmek için çok fazla tekrar yapması gereken bu çocuk, normalden fazla tekrar yapmasına rağmen yine de zor öğrenmektedir. Yaşadığı el ve göz koordinasyonu sorunu sebebiyle kalem tutmakta ve yazmakta ilk etapta zorlanan çocuğun, bu sıkıntısını aşmak için deftere çok yaklaşıp yazmaya çalıştığı gözlenmiştir. Diğer yandan çocuğun az konuşan içine kapanık, daha çok karşıdan ilgi bekleyen ve aile içerisinde hırçınlaşan bir çocuk olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çocuğun dikkat çekebilmek için aile ve okul ortamında ufak hırçınlıklar yaptığı da gözlenmiştir. Bu ve benzer davranışları sebebiyle ailesi tarafından rehabilitasyon merkezine getirilen çocuğun, başlangıçta sadece konuşma bozukluğu olduğuna inanan ailesinin, ilerleyen aşamalarda öğrenme güçlüğü tanısına ikna olduğu ve okulda anlatılan konuları evde tekrar ettirerek sürece destek vermeye çalıştığı da gözlemlenmiştir. Deneyisel süreçte değerlendirilen çocuğun, müzikle öğretim süreci yardımıyla okuma-yazma eğitiminde diğer yaşlıtlarına göre daha ileri düzeye ulaştığı ve ilk süreci daha erken tamamladığı görülmüştür.

5.3. Çalışma Süreci (Working Process)

Haftada iki gün 1'er saatlik dersler biçiminde yürütülen çalışma toplam 4 ay sürmüştür. Çalışmanın ilk 2 aylık döneminde öğretilmesi planlanan harfler ile ilgili çalışma ve hazırlık süreciyle birlikte klasik yöntemler uygulanmıştır. Öğrenci öğrenim gördüğü merkezde okuma yazma öğretiminin yanında normal eğitime de devam etmiştir. Hazırlık aşamasını da kapsayan ilk iki aylık sürecin başında öğrenciye "A" ve "E" harflerinden oluşan bir ön test yapılmıştır. Öğrenciye "A" ve "E" harfleriyle başlayan (at, al, el, ev, vb...) heceler söylenilerek bunların hangi harfle başladığı sorulmuştur. Yapılan bu ön testte

çocuğun hangi hecelerin hangi harfle başladığını tam olarak fark edemediği tespit edilmiştir. Bu yolla çocuğun öğrenme güçlüğüne dayalı probleminin bu konuyla olan ilişkisi ve durumunun varlığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öntest süreci sonrasında hazırlık aşamasına geçilmiştir. Hazırlık aşamasında ilk olarak öğrenciyle birlikte deftere düz ve eğik çizgiler çizme çalışmaları yapılmıştır. Çizgi çizme çalışmasında öğrencinin el ve göz koordinasyonu zayıf olduğu için ilk aşamalarda özellikle düz çizgilerde kısmen sapmalar olduğu gözlemlenmiştir. Çocuğun defterinde düz ve eğik çizgilerde oluşan sapmalar ve yazım sorunlarının giderilmesi yaklaşık 1 ay sürmüştür. Bu süre içerisinde öğrenme güçlüğü olan bu çocukla, içerisinde öğrenilmesi hedeflenen harfleri tasvir eden, düz ve eğik çizgilerden oluşan şekiller çizdirilmeye çalışılmıştır. Bu şekiller yardımıyla harf yazma becerisinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Şekil çizme çalışmasında kullanılan şekiller, "A" ve "E" harflerinin yapısına uygun ve çocuğun çevresinde sıkça gördüğü nesnelere benzerdir.

Hazırlık aşamasının sonunda üzerinde çalışılan harfler ve sesleri öğrenciye tanıtılmıştır. Bu aşamada nokta takibi ile harflerin yazılmaya çalışılması denenmiştir. Ders öğretmeni tarafından harfin biçimine göre çizilen çizgiler yardımıyla oluşturulan noktalar birleştirilerek, "A" ve "E" harfleri yazılmaya çalışılmıştır. Öğrenci bu aşamada da el ve göz koordinasyonu sorunu sebebiyle çeşitli sapmalar göstermiştir. Çocuk çizilen noktaları takip etmekte ve harfi oluşturmakta başlangıçta güçlük çekmiştir.

Hazırlık aşamalarının tamamlanmasını takiben "A" ve "E" harflerinin yazılmasında harflerin üzerinden çizgi ile giderek çalışılmaya başlanmıştır. Kullanılan harfler öğretmen tarafından çizilerek, öğrencinin bu hazır çizilmiş harflerin üzerinden giderek yazması sağlanmıştır. Sonraki aşamada çocuğa "A" ve "E" harfleriyle başlayan nesnelere adı sorularak çocuğun ayırım yapmasına yardım edilmeye çalışılmıştır. Bu aşamada "A" ve "E" harfleri çevresinde iyi bildiği bazı nesnelere benzetilerek çocuğun ilgi ve dikkatini toplamasına yardım edilmiştir. Çocuğun hafızasındaki bazı şekillerden yola çıkılarak harflerin öğretilmesi denenmiş ama tüm bu denemelerden istenilen sonuç elde edilememiştir. Süreç içerisinde her derste çocuğa bu konuda çeşitli uyarıcı ve ipuçları içeren sorular sorulmuş fakat istenilen cevaplar alınamamıştır. Fakat bu noktaya kadar yapılan çalışmalarda çocuğun beklenenden daha yavaş geliştiği gözlenmiştir. Çocuk ilgi ve dikkatini yoğunlaştırmakta zorlanmaktadır. Dolayısıyla yapılan kayda değer pek çok girişim çocuk üzerinde az düzeyde etkili olmuş, tam anlamıyla öğrenme gerçekleşmemiştir. İlk iki aylık süreç içerisinde yukarıda bahsedilen çalışmalar neticesinde kaydedilen kısmi başarı, standart ölçekler yardımıyla kayıt altına alınmış ve bu noktadan itibaren müzikle öğretim süreci devreye girmiştir.

5.4. Örnek Şarkı Uygulaması (Sample Song Application)

Çalışmanın bu bölümünde "A" ve "E" harflerini içeren ve onlara vurgu yapan bir okul şarkısı seçilmiştir. Yukarıda da bir örneği olan şarkı, ilk mısradan A harfini, ikinci mısradan da E harfini ve onlara benzer sesleri içeren sözlerden oluşmaktadır. Örnek şarkı, sözleri itibarıyla "A" ve "E" harflerinin ses yapısına yönelik bir anlatıma sahiptir. A harfinde kalın ses öğelerini içeren bir konu anlatılmakta, elinde kalın sopası ile bir kış baba tasvir edilmektedir. E harfinde ise daha ince ses öğelerini içeren bir konu anlatılmakta, her yeri kaplamış ince bir kar ve yem arayan kuşlar tasvir edilmektedir. Çalışmada kullanılan şarkı, öğrenmeyi kolaylaştırmak ve anlaşılabilirliği sağlamak amacıyla kolay okul şarkıları arasından seçilmiştir.

Müzikle öğrenme aşamasında örnek şarkı ilk olarak öğretmen tarafından öğretilmeye çalışılan harfler işaret edilerek söylenmiştir. Birkaç kez öğretmen tarafından ilgili harfler işaret edilerek tekrar edilen şarkı, uygulamanın yapıldığı ilk dersten itibaren öğrencinin ilgisini çekmiştir. Çocuk yapılan ilk uygulamalardan sonra şarkıyı beklenen sürede kavramış ve söylemeye başlamıştır. Örnek şarkı çocuğa öğretilirken şarkı içerisinde geçen bazı sözlere çağrışım yapan el hareketleri kullanılmıştır. Örneğin A harfinin anlatılması esnasında elinde kalın sopalı bir kış baba tasvir edilirken, el ile sopa tutan bir biçim kullanılmıştır. E harfinin kullanılmasında ise yerdeki bir karış kar tasvir edilirken, el ile bir karışı işaret eden hareketler yapılmıştır. Çalışmanın sonraki uygulamalarında örnek şarkı, dersin ikinci yarısında önceki haftaya ilişkin bazı hafıza denemeleri yapıldıktan sonra devreye girmiştir. Bu derslerde örnek şarkı, öğretmen ve öğrenci tarafından birlikte söylenerek çalışılmıştır. Çalışma sürecinde öğrenciye örnek şarkı yardımıyla ilk olarak "A" ve "E" harflerinin ses yapısı öğretilmeye çalışılmıştır. Öğrencinin ses yapısı ile harfleri ayırt etmesi ile birlikte harfler üzerinde yazma çalışmalarına ve harflerin tanıtılmasına devam edilmiş ve süreç içerisinde örnek şarkı tekrarlanarak hatırlatılmıştır. Bu yolla örnek şarkı yardımıyla ses olarak tanınan harflerin göz ile tanınması ve yazılmasının da kolaylaştırılması amaçlanmıştır. İlgili harfleri ses olarak tanıyan öğrencinin şarkı söylenirken harflerin işaret edilmesi yardımıyla göz ile tanınması sağlanmaya, göz ile algıladığı harfleri devamında yazı ile de yazması sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrencinin müziksel uygulama ile harfleri daha kolay kavraması ile ilgisini ve dikkatini yoğunlaştırması ve bu yolla harfleri göz ile algılayıp seçmesi, seçim sonucunda zihninde oluşan imgeyi yazıya dökmesi için çaba sarf edilmiş, bu süreçte örnek şarkı sürekli hatırlamaya ve öğrenmeye yardımcı olmuştur.

5.6. Veri Toplama Aracı (Data Collecting Instrument)

Ders öğretmeni, alan uzmanı ve psikolog tarafından yapılan değerlendirmeler Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan, "Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı" içerisinde yer alan Okuma Yazma alanına ait "Kaba Değerlendirme Formu" ile yapılmıştır. Form içerisinde özellikle temel çizgiler, sesler, heceler, kelimeler gibi basamaklar önemle gözlenmiştir. Diğer yandan form içerisinde yazı gereçlerini tanıma, uygun kullanma, tümceleri ve metinleri okuyup yazma, neden-sonuç ilişkisi kurma ve yazım kurallarına dikkat etme gibi maddeler de yer almaktadır. Değerlendirmede kullanılan ölçekte yer alan tüm maddeler dikkate alınmamış, ölçüm işlemlerinde yalnızca ilgili harflerin öğretilmesine yönelik gereken maddeler kullanılmıştır. Diğer yandan öğrencinin ilgili harfleri hem ses, hem göz ile tanınması ve devamında el ile çizebilmesine yönelik ölçümler de bu ölçek yardımıyla yapılmıştır. Toplam 19 maddeden oluşan formda yer alan ilgili maddeler yardımıyla çocuğun gelişimi izlenmeye çalışılmıştır. Değerlendirme 4 aylık süreç içerisinde biri başlangıçta, biri sonda, diğerleri her ay sonu olmak üzere 5 kez yapılmıştır. İlk değerlendirme öğretim sürecinin başındaki durumu tespit etmek için yapılmış, devamında her ay sonunda tekrar ölçüm yapılmıştır. Her ay sonunda yapılan ölçümlerin dördüncüsü aynı zamanda son ölçüm olarak da kullanılmıştır. Gözlemciler tarafından her ölçüm sürecinde değerlendirme formunda yer alan maddelerin hangi düzeyde gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik belirlemeler yapılmıştır. Her madde karşısında artı veya eksi işareti ile durumu belirleyen gözlemciler, ayrıca açıklama bölümünde de bu durum kısaca özetlemiştir. Yapılan değerlendirmelerde süreç ilerledikçe artı

işaretlerinin fazlalaştığı ve açıklamaların olumlu yönde geliştiği görülmüştür.

6. BULGULAR (FINDINGS)

Bu bölümde ölçüm sonuçlarından elde edilen bulgular tablolar ve grafik yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Tablolardaki veriler oluşturulurken öğrencinin her ölçüm sürecinde formda yer alan maddelerden aldığı toplam artı işaretinin formda yer alan tüm maddelere göre oranı dikkate alınmıştır. Tablo yorumları ve istatistik ölçümler bu bilgiler ışığında gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1. Ölçüm sonuçlarına göre yüzdeler başarı dağılımı
(Table 1. Percentile success distribution according to the measuring results)

Gözlemci	1. Ölçüm	2. Ölçüm	3. Ölçüm	4. Ölçüm	5. Ölçüm
Öğretmen	%10,52	%17,78	%26,31	%31,57	%63,15
Uzman	%10,52	%17,78	%26,31	%31,57	%63,15
Psikolog	%10,52	%17,78	%26,31	%36,84	%57,89

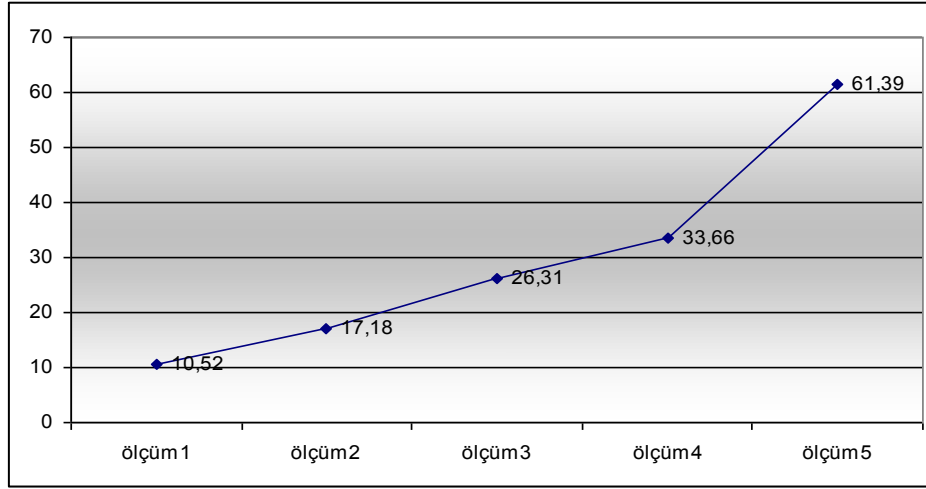
Tablo incelendiğinde çocuğun ilk iki ölçümde düşük bir yüzdeler başarı gösterdiği, üçüncü ve dördüncü ölçümde yükselme gösterdiği ve son ölçümde diğer ölçümlere göre çok daha fazla başarı sağladığı anlaşılmaktadır. Tablodaki ölçüm sonuçları, değerlendirme formu üzerinde yer alan maddelerden hangilerinin olumlu olarak işaretlendiğine göre belirlenmektedir. Ölçüm sonuçlarında çocuğun başlangıçta 2 maddeden sonuçta ise toplam 11 ila 12 maddeden olumlu sonuçlar elde ettiği görülmektedir. Yüzdeler değerler incelendiğinde özellikle son ölçümde diğer ölçümlere göre daha hızlı bir artış olduğu görülmüştür. Birinci ölçüm ile dördüncü ölçüm sonuçları arasındaki artış oranı %26,32 iken, yalnızca dördüncü ve beşinci ölçüm sonuçları arasındaki fark %25,64 düzeyindedir. İlerleyen süreç ve özellikle müzikle öğretim çalışmalarının başladığı zaman dilimi içerisinde değerlendirme basamaklarından alınan artı işareti sayısı artmaktadır. Bu durum neticesinde müzikle öğretim çalışmalarının çocuğun algısına olumlu yönde etki ettiği söylenilebilir.

Tablo 2. Ölçüm ortalamaları ve U Testi
(Table 2. Measuring average and U Test)

Ölçüm Aralığı	Ort.	SS	U	p
1-4	%22,86	0,68	1200	.001
4-5	%47,36	0,01		

Tablo 2'de yer alan sonuçlar incelendiğinde çocuğun müzik parçası yardımıyla öğrenme çalışmalarına başladığı aralığı temsil eden 4. ve 5. ölçüm sonuçlarına yönelik anlamlı bir eğilim olduğu görülmektedir. Değerlendirme sonucunda 4. ve 5. ölçüm süreleri arasındaki başarı yüzdesi 1. ve 4. ölçüm süreleri arasındaki başarı yüzdesinden yüksektir. Test sonucu $p > .01$ düzeyine göre anlamlı bulunmuş ve oluşan eğilimin 4. ve 5. ölçüm aralığına yönelik olduğu görülmüştür.

Şekil 1. Ölçüm sonuçlarına göre başarı dağılımı
(Figure 1. Success distribution according to the measuring results)

Ölçüm sonuçlarına göre ortaya çıkan durum incelendiğinde, özellikle son ölçümlerdeki yükselen grafik eğrisi dikkat çekmektedir. Başarı grafiği son ölçümlerde belirgin bir biçimde artmaktadır.

Bunların yanında şarkı öğretimi yolu ile yapılan uygulama neticesinde çocuğun ders içerisindeki davranışlarında da öğrenmeye yönelik olumlu gelişmeler gözlenmiştir. Üzerinde çalışılan harfler olan "A" ve "E" harfleri çocuğa gösterildiğinde kimi zaman harfin adını, kimi zaman şarkıyı, kimi zaman da şarkıyla birlikte öğretilen el hareketlerini cevap olarak kullanmıştır. Çocuğun diğer sözel anlatımlar veya örnekleri untabildiği gözlenirken, şarkıyı ya da onunla ilgili unsurları unutmadığı tespit edilmiştir. Her hafta yapılan gözlemler ve hatırlama testlerinde, çocuğun müzikal unsurları diğer sözel unsurlarda daha iyi hatırladığı belirlenmiştir.

Süreç sonuna gelindiğinde öğrencinin hem harfleri tanımaya başladığı, hem de şarkıda geçen sözleri tamamen söylemeyi başardığı gözlenmiştir. Yapılan gözlemlerde çocuğun "A" ve "E" harflerini ifade etmeye başladığı ve harfleri görünce tanıdığı belirlenmiştir. Çalışma sonunda çocuk, her iki harf ve onların sesleri arasındaki farkı algılayarak, farklılığı kavrayabilme becerisini geliştirmiştir. Çocuğun gelişen becerileri ve öğrenme düzeyine bağlı olarak "A" ve "E" harflerini yazma becerisi de gelişmiştir.

7. SONUÇ (RESULT)

Öğrenme güçlüğü sorunu olan öğrencilerin öğrenmesini sağlamak için kullanılabilir en etkin yöntemlerden biri müzikal öğelere yer vermektir. Çeşitli sesler, şarkılar veya ritimler yardımıyla öğrencinin zihninde yaratılacak çağrışımlar, öğrenme başarısını yükseltmek için önemli girişimlerdir. Bu yolla öğrencilerin öğretilmek istenilen hedeflere klasik yöntemlere göre daha kısa sürede ulaşabileceği düşünülebilir. Uygun koşullar kapsamında uygun yöntemleri kullanarak müziksel öğelerden faydalanmak, öğrenme üzerinde önemli etkilere sahiptir. Dolayısıyla öğrenme güçlüğü tanısı olan bireyler üzerinde müziksel öğelerden faydalanarak öğrenme üzerinde hissedilir oranda olumlu gelişmeler sağlamak mümkündür.

Yapılan çalışmada öğretilmesi hedeflenen "A" ve "E" harflerinin konu ile uyumlu bir küçük şarkı ile öğretilmesi, ilk iki aylık süreçte uygulanan klasik yöntemlere göre daha etkili olmuştur. Öğrenme güçlüğü çeken çocuk, hazırlık aşaması ve klasik yöntemlerle yapılan çalışma sürecine göre daha başarılı bir grafik çizmiştir. Çocuğun ilgisi,

dikkati ve öğrenme hevesi artmış ve devamında istenilen hedefe büyük ölçüde ulaşılmıştır. Başlangıç aşaması ve hazırlık aşaması düzeyleriyle karşılaştırıldığında, müzikal uyaranların etkisi daha net anlaşılmaktadır. Çocuk özellikle müzikle öğretimin etkin olduğu son aşamada harfleri tanımaya ve fark etmeye başlamıştır.

Öğrenme güçlüğü çeken bireylerin öğrenme hızının arttırılmasında benzer çalışmaların yapılmasının, kalıcı bilginin sağlanmasında kısmen ya da belirgin düzeyde etkili olabileceğini söylemek mümkündür. Müziğin dikkati uyarmak suretiyle ilgiyi toplamaya yardımcı olan yapısı sebebiyle, öğrenmeye dayalı her türlü probleme fayda sağlaması olanaklıdır. Öğrenme güçlüğü sorunu olan kişiler kadar diğer insanlarda da uyarıcı bir etkiye sahip olan müzikal unsurlar, zihinsel aktiviteleri hızlandırarak öğrenmeye katkı sağlayabilir. Bu sebeple müziğin sanatsal yanı kadar, öğretici bir yanı olduğunu da söylemek mümkündür.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Barber, C., (1999), The Use of Music and Colour Theory as a Behaviour Modifier. *British Journal of Nursing*, 8, 443-448.
2. Bracefield, H., Kirk-Smiht, M., Slevin, E., Sutton, J., and Thompson, K., (2000), Music therapy in Northern Ireland The Provision for People with Learning Disabilities, *Journal of Learning Disabilities*, 4(1), 63-76.
3. Clark, L.L., (2007), Learning Disabilities Within Mental Health Services: Are We Adequately Preparing Nurses for the Future, *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 14, 433-437.
4. Covington, H., (2001), Therapeutic Music for Patients with Psychiatric Disorders. *Holistic Nursing Practice*, 15, 59-69.
5. Dikici, R. ve İşleyen, T., (2003), Bağıntı ve Fonksiyon Konusundaki Öğrenme Güçlüklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11(2), 105-116.
6. Erden, G., Kurdoğlu, F. ve Uslu, R., (2002), İlköğretim Okullarına Devam Eden Türk Çocuklarının Sınıf Düzeylerine Göre Okuma Hızı ve Yazım Hataları Normlarının Geliştirilmesi, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(1), 5-13.
7. Garcia, V.L., Pereira L.D., and Fukuda, Y., (2007), Selective Attention - Psi Performance in Children With Learning Disabilities, *Brazilian Journal Of Otorhinolaryngology* 73 (3), 404-411.
8. Grizenko, N., Bhat, M., Schwartz, G., Ter-Stepanian, M., and Joober, R., (2006), Efficacy of Methylphenidate in Children With Attention-Deficit Hyperactivity Disorder and Learning Disabilities: A Randomized Crossover Trial, *Journal of Psychiatry Neurosci*, 31(1), 46-51.
9. Karadağ, R. ve Gultekin, M., (2007), İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Çözümleme ve Bireşim Yöntemlerinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri, *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 102-121.
10. Karlıdağ, F. ve Ertürk, S., (2003). Öğrenme Güçlüğü Olan Çocuklar, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 4(39), <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi39/karlidag.htm> sayfasından 16.10.2009 tarihinde alınmıştır.
11. Hellendorn, J. and Ruijessenaars, W., (2000) Personal Experiences and Adjustment of Dutch Adults with Dyslexia, *Remedial and Special Education*, 21(4) 227-239.
12. Hooper, J., (2002), Using Music to Develop Peer Interaction: An Examination of the Response of Two Subjects With a Learning Disability, *British Journal of Learning Disabilities*, 30, 166-170.

13. Mastropieri, M.A. and Scruggs, T.E., (2007), Present Challenges and Future Directions for the Field of Learning Disabilities, *Insights on Learning Disabilities* 4(2), 85-94.
14. Savarimuthu, D. and Bunnell, T., (2002), The Effects of Music on Clients With Learning Disabilities: A Literature Review, *Complementary Therapies in Nursing & Midwifery*, 8, 160-165.
15. Schnitzer, G., Andries, C., and Lebeer, J., (2007), Usefulness of Cognitive Intervention Programmes for Socio-emotional and Behaviour Problems in Children With Learning Disabilities, *Journal of Research in Special Educational Needs*, 7(3), 161-171.
16. Simonoff, E., (2005), Children With Psychiatric Disorders and Learning Disabilities, *BMJ*, 330, 742-743.
17. Snowling, M., (1998), Dyslexia as a Phonological Deficit: Evidence and Implications. *Child Psychology and Psychiatry Review* 3(1), 4-11.
18. Soysal, A.S., Koçkar, A.İ., Erdoğan, E., Şenol, S. ve Gücüyener, K., (2001), Öğrenme Güçlüğü Olan Bir Grup Hastanın WISC-R Profillerinin İncelenmesi, *Klinik Psikiyatri*, 4, 225-231.
19. Topbas, S., (1998). Öğrenme Güçlüğü Gözlenenler, s 55-72, S Eripek (Ed.), *Özel Eğitim, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları*, Eskişehir.
20. Tur-Kaspa, H., (2002), The Socioemotional Adjustment of Adolescents with Learning Disabilities in the Kibbutz During High School Transition Periods, *Journal of Learning Disabilities*, 35(1), 87-96.
21. Yalcinkaya, F. ve Belgin, E., (2002), Konuşma Ve Lisan Problemi Olan Ve Olmayan Çocukların Uyarlanmış Şaşırtmacalı Kelime Testi İle Santral İşitsel İşleme Performanslarının İncelenmesi, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46(3), 195-202.
22. Williams, J.P., (1998), Improving the Comprehension of Disabled Readers, *Annals of Dyslexia*, 48, 213-218.
23. Wood, D.K., Frank, A.R., and Wacker, D.P., (1998), Teaching Multiplication Facts to Students With Learning Disabilities, *Journal of Applied Behavior Analysis*, 31(3), 323-338.